

**Aksijski plan
za obrazovanje iz ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce
u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2016 -2019**

SAŽETAK

Međunarodni standardi ljudskih prava, a posebno Deklaracija Generalne skupštine UN-a o obrazovanju i osposobljavanju iz ljudskih prava, označili su obrazovanje iz ljudskih prava izuzetno važnim, naglašavajući, da 'pojedincima omogućava znanje i vještinu da razvijaju svoje stavove i ponašanje, kako bi mogli da uživaju i ostvaruju svoja prava, te da poštuju i podržavaju stavove drugih. Istovremeno, se posebno ističe, da 'država, a gdje je to primjenljivo i nadležne institucije, imaju primarnu odgovornost za promociju i osiguravanje obrazovanja i obuka o ljudskim pravima i da trebaju stvoriti i povoljno okruženje za angažman civilnog društva i drugih relevantnih aktera u tim procesima'. Evropska unija se također pridružila Svjetskom programu obrazovanja iz ljudskih prava, ističući, da 'brojne složene krize te raširenost kršenja i zloupotrebe ljudskih prava i temeljnih sloboda u današnjem vremenu, zahtijevaju još odlučnije mjere', na temelju čega su ljudska prava označili kao 'trajni prioritet programa Evropske unije'.¹

Svjetski program obrazovanja iz ljudskih prava je u tom smislu nametnuo, svim državama članicama UN-a, pa tako i Bosni i Hercegovini veći broj aktivnosti, na temelju kojih su 2016. godine izradene Smjernice za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini. Smjernice su utvrdile, da Bosna i Hercegovina, postupajući u skladu sa akcijskim planovima prve i druge faze Svjetskog programa obrazovanja iz ljudskih prava ima obavezu, da u početnoj fazi, s obzirom da se radi o trajnom dugoročnom procesu, razvije studiju procjene postignutog napretka, a postupajući u skladu sa trećom fazom Svjetskog programa obrazovanja iz ljudskih prava donese akcijski plan za novinare i medijske profesionalce, u skladu sa svojim kapacitetima, te da formira tim koji će isti pratiti i evaluirati.

Aksijski plan za obrazovanje iz ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce u Bosni i Hercegovini (2016/2019), koji je nastao u okviru Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima, u cilju unaprjeđenja provedbe programa obrazovanja za ljudska prava za novinare i medijske profesionalce, iznimno je važan dokument, koji istovremeno predstavlja prioritet, kako za daljnje napredovanje Bosne i Hercegovine u smislu ispunjavanja njenih međunarodnih obaveza, tako i za efikasniju promociju i zaštitu temeljnih ljudskih prava i sloboda 'svih pojedinaca pod jurisdikcijom države', upravo, što se država trenutno „suočava s mnogim izazovima u pogledu ljudskih prava i zaštite manjina ... dok pravni i institucionalni okvir za poštovanje ljudskih prava zahtijeva značajna poboljšanja.“²

¹ Zaključci Vijeća o akcijskom planu za ljudska prava i demokraciju za razdoblje od 2015. do 2019. Vijeće za vanjske poslove, 20.07.2015, str. 2

² Izvještaj o napretku za Bosnu i Hercegovinu za 2015. godinu, Brisel, 10.11.2015, SWD(2015)214, str. 21

UVODNE NAPOMENE

Svjetski program obrazovanja o ljudskim pravima planiran je kao aktivnost koja će se kontinuirano sprovoditi u fazama. Akcijski plan djelovanja za prvu fazu (2005-2009) odnosio se na uvođenje obrazovanja o ljudskim pravima u sisteme osnovnih i srednjih škola³ dok je Akcijski plan djelovanja za drugu fazu obrazovanja iz ljudskih prava (2010-2014) obuhvatio obrazovanje iz ljudskih prava u visokom obrazovanju i obuku državnih službenika, službenika za sprovođenje zakona i vojnog osoblja.⁴ Vijeće za ljudska prava UN-a je 2013. godine usvojilo Rezoluciju 24/15 kojom se uvodi i treća faza Svjetskog programa za obrazovanje iz ljudskih prava (2015-2019), *sa fokusom na medije i novinare*, pri čemu se poseban akcenat stavlja na obuke iz oblasti ravnopravnosti i nediskriminacije, u cilju borbe protiv stereotipa i nasilja, unaprijeđujući poštovanje različitosti, promoviranje tolerancije, međukulturnog i međureligijskog dijaloga i socijalne inkluzije i podizanje svijesti o univerzalnosti, nedjeljivosti i povezanosti svih ljudskih prava u javnosti uopće.⁵

Svjetski program obrazovanja iz ljudskih prava je u tom smislu nametnuo, svim državama članicama UN-a, pa tako i Bosni i Hercegovini, veći broj aktivnosti, na temelju kojih su 2016. godine izradene *Smjernice za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini* (u daljem tekstu Smjernice), koje su utvrdile, da Bosna i Hercegovina, postupajući u skladu sa akcijskim planovima prve, druge i treće faze Svjetskog programa obrazovanja iz ljudskih prava.

Bosna i Hercegovina ima obavezu da u početnoj fazi s obzirom da se radi o trajnom dugoročnom procesu razvije:

- a) *studiju procjene postignutog napretka i*
- b) *akcijski plan za obrazovanje iz ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce za razdoblje od 2016 do 2019. godine, i*
- c) *formira timove koji će iste pratiti i evaluirati.*

Smjernice za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini dale su informacije o:

- temeljnim međunarodnim i regionalnim dokumentima koji regulišu obrazovanje iz ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce⁶ i
- objašnjenja pojma slobode izražavanja i uloge medija u demokratskim društvima.

Takoder, Smjernice za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u BiH obavezale su Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH da pripremi Akcijski plan za obrazovanje iz ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2016 -2019 (u daljem tekstu Akcijski plan).

³ Generalna skupština UN-a, Revidirani nacrt plana djelovanja za prvu fazu Svjetskog programa za obrazovanje iz ljudskih prava, A/59/525/Rev.1

⁴ Nacrt plana djelovanja za drugu fazu (2010-2014) Svjetskog programa za obrazovanje iz ljudskih prava

⁵ Nacrt akcionog plana za treću fazu (2015-2019) Svjetskog programa za obrazovanje iz ljudskih prava, par. 3

⁶ Obrazovanje o ljudskim pravima za novinare i medijske profesionalce se zasniva na velikom broju međunarodnih instrumenata: Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima; Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima; zajedno sa Općim komentarom broj 34. Komiteta za ljudska prava; Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima; Konvenciji o pravima djeteta; Bečkoj deklaraciji i programu djelovanja; Deklaraciji Ujedinjenih nacija o pravima autohtonih naroda; Deklaraciji Ujedinjenih nacija o obrazovanju i obukama iz ljudskih prava; UNESCO Deklaraciji o osnovnim principima u vezi doprinosa masovnih medija na jačanju mira i međunarodnog razumijevanja, promocije ljudskih prava i borbe protiv rasizma, apartheida i podstrekavanja na nasilje (UNESCO Deklaracija); UNESCO Preporuci o učešću ljudi u slobodi u kulturnom životu i njihovom doprinosu; i UNESCO Preporuci koja se odnosi na promociju i upotrebu višejezičnog i univerzalnog pristupa Cyberspace-u.

I Pojam slobode izražavanja i uloge medija u demokratskim društvima

U drugom dijelu informacija u Smjernicama koje se odnose na *Pojam slobode izražavanja i uloge medija u demokratskim društvima* navodi se sljedeće:

“Posebno važnu definiciju slobode izražavanja, koja uključuje i njenu ulogu u demokratskom društvu dao je i Sud za ljudska prava u Strasbourgu, naglasivši da sloboda izražavanja predstavlja „jedan od neophodnih osnova takvog društva, jedan od temeljnih preduslova za njegov napredak i za razvoj svakog čovjeka (...) ona obuhvata ne samo „informacije ili ideje“ koje se povoljno primaju ili se smatraju neškodljivim ili nevažnim, već i one koje vrijeđaju, potresaju ili uznemiravaju državu ili neki dio stanovništva. Ovo su nalozi pluralizma, tolerancije i širokogrudnosti bez kojih nema 'demokratskog društva’“⁷

Sud za ljudska prava je zauzeo poseban stav u pogledu slobode izražavanja i zaštite novinarskih izvora navodeći da je zaštita novinarskih izvora „jedan od osnovnih uslova za slobodu štampe, što je odraženo u zakonima i profesionalnim kodeksima ponašanja u velikom broju država ugovornica i potvrđeno je u više međunarodnih instrumenata o novinarskim slobodama. Bez takve zaštite, izvori mogu biti odvraceni od pomaganja štampi u obavještavanju javnosti o stvarima od javnog interesa. Kao posljedica ovoga, uloga štampe kao psa čuvara može biti potkopana, i sposobnost štampe da obezbjedi tačna i pouzdana obavještenja može biti pod nepovoljnim uticajem.“⁸

Uloga medija u demokratskim društvima i, posebno, u promociji ljudskih prava, mira i demokratije bazira se na slobodi izražavanja uključujući i traženje, primanje i davanje informacija putem bilo kojeg medija,⁹ i neophodan je uslov za realizaciju učešća, transparentnosti i odgovornosti koje su od suštinskog značaja za promociju i zaštitu ljudskih prava; i slobodno, bez cenzure i nesmetano obavljanje posla novinarstva ili drugih medija veoma je bitno u bilo kojem društvu kako bi se osigurala sloboda izražavanja.¹⁰ Generalna skupština UN-a prepoznaje „relevantnost slobode izražavanja i slobodnih medija u izgradnji znanja - inkluzivnog društva i demokratije i u podsticanju interkulturalnog dijaloga, mira i upravljanja.“¹¹

Deklaracija UN-a o obrazovanju i obukama iz ljudskih prava poziva na korištenje novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija, kao i medija, za promociju svih ljudskih prava i osnovnih sloboda.¹² Konvencija o pravima djeteta naglašava ulogu i odgovornost masovnih medija u širenju informacija i materijala od društvene i kulturne koristi za dijete, uz dužnu pažnju za jezičke potrebe djece koja pripadaju manjinskoj ili autohtonoj zajednici.¹³ Deklaracija UNESCO-a spominje da masovni mediji imaju bitnu ulogu u obrazovanju iz ljudskih prava, posebno među mladim ljudima, i mogu djelotvorno doprinijeti da se suprotstave „agresivnom ratu, rasizmu, apartheidu i drugim kršenjima ljudskih prava koja su, između ostalog, uzrokovana predrasudama i neznanjem“; Konvencija o ukidanju svih oblika

7 Predmet Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva iz 1976. godine.

8 Predmet Goodwin protiv Ujedinjenog Kraljevstva iz 1996. godine

9 Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravim, član 19.

10 Opći komentar broj 34. Komiteta za ljudska prava, od 12. septembar 2011. godine, stavovi 3, 13. i 14.

11 Rezolucija Generalne skupštine UN-a 68/163 o sigurnosti novinara i pitanju nekažnjivosti, od 18. decembra 2013. godine, Preambula

12 Deklaracija Ujedinjenih nacija o obrazovanju o ljudskim pravima, č. 6.

13 UN Konvencija o pravima djeteta, član 17.

rasne diskriminacije priznaje da oblasti obrazovanja, nastave, kulture i informacija mogu značajno pomoći u borbi protiv predrasuda koje navode na rasnu diskriminaciju.¹⁴

UNESCO Preporuka o učešću u slobodi kulturnog života i njihovom doprinosu naglašava ulogu masovnih medija kao „instrumenata za kulturno obogaćivanje“ zbog, između ostalog, njihove uloge u očuvanju i popularizaciji tradicionalnih oblika kulture, i „zbog toga što su mediji odabrali narod kao grupu sa kojom komuniciraju“. Deklaracija o pravima autohtonih naroda priznaje pravo autohtonih grupa za uspostavljanje medija na svom vlastitom jeziku; Državni mediji trebaju odražavati autohtone kulturne raznolikosti, a država treba ohrabriti medije koji su u privatnom vlasništvu i adekvatno ih podržavati.¹⁵

Generalna skupština Ujedinjenih nacija je definisala „novinarstvo“ kao pojam koji se „*kontinuirano razvija i uključuje ulazne informacije od medijskih institucija, privatnih pojedinaca i niza organizacija koje traže, primaju i šire informacije i ideje svih vrsta, online kao i offline, u ostvarivanju slobode mišljenja i izražavanja*“, termin „*novinar*“ se za potrebe Akcionog plana za obuku iz ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce u BiH za razdoblje 2016-2019 (u daljem tekstu: Akcioni plan) odnosi se na radnike u medijima i svim društvenim medijima koji značajno utiču na novinarstvo, dok se termin „medijski profesionalci“ odnosi na osobe koje podržavaju rad medijskih organizacija, uključujući novinare, ali između ostalog i drugo osoblje, kao što su tehničari i administratori.¹⁶

II. Akcijski plan za obrazovanje o ljudskim pravima za novinare i medijske profesionalce u Bosni i Hercegovini

Akcijski plan u skladu sa Smjernicama, obuhvata:

- 1) Zakone i zakonske odredbe kojima se osigurava sloboda u pristup informacijama i zaštiti slobode izražavanja i mišljenja (*i njihova implementacija*);
- 2) Informacije o standardima ljudskih prava u vezi sa slobodom informacija, transparentnosti, zviždačima i zaštiti novinarskih izvora, kao i zaštiti novinara u svim situacijama, uključujući i novinare u oružanim sukobima (*i plan obuke za novinare i medijske profesionalce, kao i državne službenike za odnose sa javnošću*);
- 3) Plan konkretnih mjera u cilju omogućavanja pristupanja marginalizovanih i manjinskih grupa oblasti novinarstva, a da se za to osigura finansijska i organizaciona podrška kvalifikovanih novinara koji će preuzeti vodeće pozicije;
- 4) Poboljšanje kapaciteta javnih servisa u smislu infrastrukture i osoblja, s posebnim naglaskom na ruralna područja, manjine i autohtone narode;
- 5) Prijedlog za harmonizaciju zakona i mehanizama kojima bi se omogućilo suprotstavljanje govoru mržnje i podsticanju na govor mržnje.

Obuka iz ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce u Bosni i Hercegovini, u skladu sa Smjernicama, bi trebala uključivati:

- obrazovne programe o ljudskim pravima u kontekstu novinarske prakse i konkretno uloge novinara u promociji i zaštiti ljudskih prava;

¹⁴ UN Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, član 7.

¹⁵ Deklaracija Ujedinjenih nacija o pravima autohtonih naroda, član 16.

¹⁶ Rezolucija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 68/163 o sigurnosti novinara i pitanju nekažnjivosti od 18. decembra 2013. godine

- uvod u domaću pravnu legislativu, regionalne i međunarodne zakone i mehanizme koji se odnose na ljudska prava;
- dozvoljena ograničenja i ograničenja na slobodu izražavanja, posebno u odnosu na ratnu propagandu i podsticanje na nasilje, mržnju i diskriminaciju i sl.

III Cilj i aktivnosti Akcionog plana

U skladu sa navedenom osnovom za izradu ovog Akcionog plana potrebno je osigurati resurse za provođenje osnovnog cilja:

OSNOVNI CILJ: Provesti III fazu Svjetskog programa za obrazovanje iz ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce u BiH

U skladu sa predloženim osnovnim ciljem u razdoblju 2016-2019 planiraju se različite aktivnosti kako slijedi:

Neophodno je omogućiti novinarima i medijskim profesionalcima, kao i službenicima institucija u BiH, jasan uvid u zakonska ovlaštenja i moguće restrikcije u smislu objavljivanja određenih vrsta sadržaja u javnosti što nalaže potrebu pripreme sveobuhvatnog pregleda zakonskog okvira, uključujući zakone na svim nivoima, pravilnike pojedinih institucija kojima su regulirani načini dobijanja informacije, moguća ograničenja u smislu pristupa informaciji i sadržaju koji će se objavljivati, te primjerima najbolje prakse u smislu zakonskih rješenja i medijskih sloboda, te se kao početna aktivnost predlaže:

Aktivnost 1.	Izrada pregleda (presjeka) zakonskih propisa koji se tiču medijskih sloboda, mogućih ograničenja u objavljivanju informacija
Nosioci posla:	MLJPI BiH ,MP BiH i MS BiH
Uključene institucije za provođenje:	RAK Unija novinara Vijeće za štampu
Direktni korisnici:	Novinari i medijski profesionalci
Rok:	2017
Indikator:	Uraden pregled zakonskih propisa
Budžet:	Iz redovnog budžeta nosioca posla

S ciljem poboljšanja obrazovanja novinara i medijskih profesionalaca potrebno je utvrditi eventualne razlike u kurikulumu studija na različitim javnim univerzitetima i utvrditi nedostajuće segmente koji se tiču obrazovanja o pristupu zasnovanom na principima ljudskih prava, s posebnim fokusom na slobodu govora i položaj marginaliziranih grupa u medijima i specijalističke obuke.

Aktivnost 2.	Izrada Analize postojećih kurikuluma studija žurnalistike i komunikologije u kontekstu analize obaveznog sadržaja koji se tiče ljudskih prava, slobode govora i položaja marginaliziranih grupa
Nosioci posla:	Uspostaviti stručni tim koji će uraditi kurikulum
Uključene institucije za provođenje:	Javni univerziteti
Direktni korisnici:	Studenti žurnalistike i komunikologije
Rok:	2017
Indikator:	urađena Analiza
Budžet:	Donatorska sredstva

Na osnovu urađene Analize neophodna je izrada modula obuke kojim bi se unaprijedio nivo znanja studenata žurnalistike i komunikologije, a koji bi se odnosio na buduće obavljanje profesionalnih zadataka sa snažnijim fokusom i sviješću o ljudskim pravima – onih koji se tiču slobode govora i medijskih sloboda, kao i onih koji se odnose na prikazivanje i portretiranje pripadnica i pripadnika marginaliziranih skupina u medijskom prostoru.

Aktivnost 3.	Izrada praktičnog modula obuke za studente žurnalistike i komunikologije za dalje provođenje
Nosioci posla:	MLJPI BiH inicira uspostavu Stručnog tima koji će uraditi modul obuke
Uključene institucije za provođenje:	Javni univerziteti
Direktni korisnici:	studenti žurnalistike i komunikologije
Rok:	2017.
Indikator:	Urađen praktični modul obuke
Budžet:	Donatorska sredstva

U cilju osiguravanja pristupa informacijama na efikasniji način, a posebno blagovremenosti i efikasnosti u prenošenju informacija u javnost i povećanja transparentnosti rada javnih institucija predložena je aktivnost kojim se jačaju stručnost i kapaciteti službenika za odnose sa javnošću.

Aktivnost 4.	Izrada preporuka za izvještavanje iz perspektive ljudskih prava namijenjenih glasnogovornicima i službenicima za odnose s javnošću u institucijama u BiH
Nosioci posla:	MLJPI BiH, MP BiH i MS BiH
Uključene institucije za provođenje:	sve javne institucije
Direktni korisnici:	glasnogovornici i službenici za informacije u skladu sa ZOSPI
Rok:	2017.
Indikator:	Urađene preporuke za izvještavanje
Budžet:	Donatorska sredstva

Preporuke namijenjene državnim službenicima u institucijama BiH čiji posao podrazumijeva saradnju s medijima polaze od premisa da sami službenici institucija moraju poznavati postulate i principe izvještavanja u skladu s ljudskim pravima, te da je za njihov uspjeh u radu ključan način na koji se informacija plasira u javnost, Direktnim radom sa ovom kategorijom učesnika u medijskim procesima, BiH direktno osnažuje kapacitete za promoviranje sadržaja koji je terminološki i sadržajno uskladen sa utvrđenim standardima poštivanja ljudskih prava. Obzirom da je za njihov uspjeh u radu ključan način na koji se informacija plasira u javnost predlaže se sljedeća aktivnost:

Aktivnost 5.	Izraditi modul obuke o izvještavanju u skladu s principima slobode govora, slobode pristupu informacijama i ljudskim pravima iz perspektive za glasnogovornike i službenike za izvještavanje za slobodu pristupa informacijama u BiH
Nosioci posla:	MLJPI BiH, Agencija za državnu službu, Ured ombudsmana, Ministarstvo pravde inicira uspostavu Stručnog tima
Uključene institucije za provođenje:	Sve javne institucije
Direktni korisnici:	glasnogovornici i službenici za informacije u skladu sa ZOSPI
Rok:	2017/18

Indikator:	Uraden modul obuke o izvještavanju
Budžet:	Donatorska sredstva

Aktivnost 6.	Osigurati i provesti obuku o izvještavanju u skladu s principima slobode govora, slobode pristupu informacijama iz perspektive zaštite i promocije ljudskih prava, za glasnogovornike i službenike za informisanje u skladu sa ZOSPI
Nosioci posla:	MLJPI, Agencija za državnu službu, Ministarstvo pravde / inicirati uspostavu Stručnog tim
Uključene institucije za provođenje	Sve javne institucije
Direktni korisnici:	glasnogovornici i službenici za informisanje u skladu sa ZOSPI
Rok:	2017/2018
Indikator:	Broj obuka, broj dana obuke, broj učesnika
Budžet:	Donatorska sredstva

Način na koji su marginalizirane skupine portretirane u medijima često je diskriminatoran i/ili patronizirajući, a u oba slučaja vodi do kreiranja dugotrajnih stereotipa o pripadnicama i pripadnicima ovih skupina, nanoseći im dugoročnu štetu i diskriminirajući ih u javnom prostoru. Često ni sami pripadnici ovih skupina nisu u potpunosti svjesni mogućih dugoročnih posljedica pojavljivanja u javnosti (s posebnim rizikom koji se odnosi na djecu iz ovih skupina), te je potrebno naznačiti etičke obaveze novinara u načinu njihovog medijskog portretiranja. Predlaže se aktivnost 7:

Aktivnost 7.	Izrada kompilacije primjera iz prakse u prikazivanju marginaliziranih skupina u medijima (bez info o mediju, te identitetu novinara i osobe o kojoj se izvještavalo) i promocija kontranarativa u smislu primjera dobre prakse i pozitivnog pristupa.
Nosioci posla:	MLJPI BiH u saradnji s organizacijama civilnog društva
Uključene institucije/organizacije za provođenje:	RAK, Vijeće za štampu, udruženje BIH novinari
Direktni korisnici:	Predstavnici marginaliziranih skupina i organizacijama koje se bave zaštitom njihovih prava
Rok:	2018/19
Indikator:	Uradena anonimizirana kompilacija primjera iz prakse sa pozitivnim i negativnim primjerima iz prakse

Budžet:	Donatorska sredstva
---------	---------------------

Razlog za realizaciju sledeće aktivnosti je objedinjavanje iskustava iz prakse kroz izradu Smjernica koje treba da sadrže preporuke RAK-a, Vijeća za štampu i ranije usvojene etičke kodekse, te dodatno analizirale i preradile sadržaj kojim bi se omogućila jasna perspektiva obaveze kreiranja medijskog ambijenta kojim se stimulira zaštita i promocija ljudskih prava. Također aktivnost 9. je planirana s ciljem da se u direktnom kontaktu razmjenjuju iskustva i predlaže unapređenje smjernica u budućnosti.

Aktivnost 8.	Izrada Smjernica o izvještavanju iz perspektive ljudskih prava namijenjenih urednicima, novinarima i medijskim profesionalcima
Nosioci posla:	MLJPI BiH inicira uspostavu Stručnog tima
Uključene institucije za provođenje:	RAK, Vijeće za štampu, udruženja bh novinara
Direktni korisnici:	urednici, novinari i medijski profesionalci
Rok:	2018.
Indikator:	Urađene Smjernice o izvještavanju iz LJP
Budžet:	Donatorska sredstva

Smjernice bi sadržavale već postojeće preporuke RAK-a, Vijeća za štampu i ranije usvojene etičke kodekse, kao i dodatno analizirani i preradjeni sadržaj kojim bi se omogućila jasna perspektiva obaveze kreiranja medijskog ambijenta kojim se stimulira zaštita i promocija ljudskih prava.

Aktivnost 9.	Održati informativne sesije i obuke za urednike, novinare i medijskih profesionalaca u BiH iz perspektive zaštite i promocije ljudskih prava
Nosioci posla:	MLJPI BiH inicira uspostavu Stručnog tima
Uključene institucije za provođenje:	RAK, Vijeće za štampu, udruženje bh novinara, udruženja novinara u BiH
Direktni korisnici:	urednici, novinari i medijski profesionalci
Rok:	2017/2018

Indikator:	broj održanih informativnih sesija i obuka za urednike, novinare i medijske profesionalce u BiH iz perspektive zaštite i promocije ljudskih prava, broj učesnika
Budžet:	Donatorska sredstva

Obaveza javnih RTV servisa financiranih iz budžeta u BiH je da značajan dio svog sadržaja, prema propisanim kvotama, posvete i tematici koja se odnosi na položaj marginaliziranih skupina. Prema informaciji dobijenoj od RAK-a, način monitoringa sadržaja i izvještaja o radu javnih emitera ne omogućava praćenje kvota prema vremenu i sadržaju posvećenom pojedinačnim marginaliziranim skupinama, što onemogućava državi da utvrdi ispunjavaju li emiteri svoje obaveze, te – u konačnici – je li država iskoristila zakonske ovlasti i mehanizme koji su joj na raspolaganju kako bi osigurala stimulativan ambijent za zaštitu i promociju ljudskih prava marginaliziranih, deprivilegiranih ili posebno osjetljivih društvenih skupina. Analizom sadržaja javnih RTV servisa tačnije bi se utvrdile kvote i procenat ispunjenosti kvota, te kvalitet izvještavanja o ovoj problematici, na način na koji to trenutno nije moguće sintetizirati iz postojećih izvještaja RTV servisa i RAK-ovih izvještaja.

Aktivnost 10.	Kvalitativno analizirati sadržaj emitiranja javnih RTV servisa (minutaže i načina izvještavanja)
Nosioci posla:	MLJPI BiH inicira uspostavu stručnog tima
Uključene institucije za provođenje:	Vijeće za štampu, udruženja novinara u BiH
Direktni korisnici:	
Rok:	2017/18
Indikator:	Izrađena analiza sadržaja javnih RTV servisa
Budžet:	<i>Budžet institucija i donatorska sredstva</i>

Aktivnost 11.	Izrada smjernica za unapređenje omogućavanje pristupa javne RTV medijskom prostoru za pripadnike marginaliziranih društvenih skupina (Preporuke će se izraditi na osnovu rezultata prethodne Analize -Aktivnost 10.)
Nosioci posla:	MLJPI BiH, inicira uspostavu stručnog tima
Uključene institucije za provođenje:	Vijeće za štampu, udruženja BH novinara

Direktni korisnici:	
Rok:	2017/18
Indikator:	Izrađene preporuke za javne RTV servise
Budžet:	<i>Budžet institucija i donatorska sredstva</i>
Aktivnost 12.	Razvijanje programa obuke i podrška javnom profiliranju novinara prepoznatih kao medijskih zagovarača za prava određene marginalizirane skupine
Nosioci posla:	MLJPI BiH
Uključene institucije za provođenje:	udruženja novinara u BiH
Direktni korisnici:	novinari
Rok:	2017/18
Indikator:	Razvijen program obuke
Budžet:	<i>Donatorska sredstva</i>

Aktivnost 13.	Organizacija tematskih konferencija i okruglih stolova, radionica o govoru mržnje i izloženosti marginaliziranih skupina u medijima, s posebnim fokusom na cyber prostor
Nosioci posla:	MLJPI BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH
Uključene institucije za provođenje:	NVO koje se bave promocijom i zaštitom marginaliziranih skupina
Direktni korisnici:	
Rok:	2017/18
Indikator:	Broj održanih tematskih konferencija i okruglih stolova, radionica
Budžet:	<i>Budžet institucija i donatorska sredstva</i>

Aktivnost 14.	Održati konferencije posvećene govora mržnje u cyber prostoru i identifikaciji postojećih zakonskih mehanizama, te najboljim primjerima međunarodne prakse na različite teme od kojih će najmanje jedna biti posvećena uklanjanju uvredljivog i diskriminatornog sadržaja s online medija
Nosioci posla:	Ministarstvo sigurnosti BiH, Ministarstvo pravde BiH, MLJPI BiH, Vijeće za štampu BiH, RAK
Uključene institucije za provođenje:	udruženja novinara u BiH
Direktni korisnici:	
Rok:	2017/18
Indikator:	Broj tematskih sjednica posvećenih suzbijanju govora mržnje u cyber prostoru
Budžet:	<i>Budžet institucija i donatorska sredstva</i>

IV MONITORING I EVALUACIJA

Svjetski program obrazovanja iz ljudskih prava zahtijeva i evaluaciju djelovanja države, te se u cilju efikasnog praćenja procesa evaluacije, kako bi se dobile adekvatne informacije za poboljšanje samih programa kao preduslova, za obezbjeđenje kvalitetnog i održivog obrazovanja iz ljudskih prava, formira Monitoring tim.

Monitoring tim čine članovi Radne grupe koja je pripremila ovaj Akcioni plan, odnosno zamjenski članovi koje predlaže institucija/ organizacije koje su učestvovali u izradi Akcionog plana.

Monitoring tim je u obavezi sačinjavati redovan godišnji izvještaj o provođenju ovog AP i analizu uspješnosti provedbe i dostavljati isti Monitoring timu Bosne i Hercegovine za provođenje Smjernica za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini.

Obrazovanje iz ljudskih prava u cjelini se naslanja na istraživačke projekte, te s obzirom na značajnu ulogu istraživanja u oblasti obrazovanja iz ljudskih prava, potrebno je provesti istraživanje, na temelju kojeg bi se odredili: specifični ciljevi, sadržaj i metodologija, kao ulazne informacije, nakon čega bi uslijedila procjena učinkovitosti ovog Akcionog plana, kao izlazna informacija. U tom smislu, kao poslednja aktivnost Akcionog plana, predloženo je dvogodišnje eksperimentalno istraživanje.

OBRAZLOŽENJE

I-PРАВNA OSNOVA

Shodno članu 12. Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine nadležno je za praćenje i provođenje međunarodnih konvencija i drugih dokumenata iz oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda. S obzirom da Smjernice za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini, donesene na osnovu rezolucijom Vijeća za ljudska prava UN-a br. 15/11 i 24/15 u kojima je i sadržana obaveza BiH da provede međunarodne ugovore kojima je potpisala, ratifikovala ili preuzela sukcesijom

II- RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Na osnovu člana 16. i člana 31. Stav 2. Zakona o upravi BiH i člana 17. stav 2 Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine broj: 01-02-4242/13 od 11.01.2013. godine, a u cilju izvršenja obaveza Bosne i Hercegovine u vezi implementacije Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini, u skladu sa rezolucijom Vijeća za ljudska prava UN-a br. 15/11 i 24/15 i Zaključkom Vijeća ministara BiH broj: 05-07-1-3558-18/13 od 18.12.2013. godine, sačinjene su Smjernice za obrazovanje iz ljudskih prava koje će u značajnoj mjeri doprinjeti podizanju svijesti o značaju ljudskih prava ciljanih grupa kao što su: nosioci javnih ovlaštenja, novinari, ranjive grupe, djeca i omladina. Cilj unaprjeđenja implementacije obuka, s posebnim naglaskom na medije i novinare u borbi protiv stereotipa i nasilja, unapređujući poštivanje različitosti, promovisanje tolerancije, međukulturalnog i međureligijskog dijaloga.

III POTREBNA FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje aktivnosti iz Akcionog plana za obrazovanje iz ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce čije je finansiranje predviđeno iz budžeta, nije potrebno osigurati dodatna finansijska sredstva iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine za 2017. godinu, nego će se implementirati u okviru raspoloživih budžetskih sredstava pojedinačnih institucija nadležnih za provođenje istih.